Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 18ης Απριλίου 2013*

«Οδηγία 2001/42/ΕΚ — Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων — Άρθρο 3, παράγραφοι 4 και 5 — Καθορισμός του τύπου των σχεδίων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον — Κατασκευαστικά σχέδια «εσωτερικής αναπτύξεως» εξαιρούμενα από εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας — Εσφαλμένη αξιολόγηση της ποιοτικής προϋποθέσεως περί «εσωτερικής αναπτύξεως» — Δεν επηρεάζεται το κύρος του κατασκευαστικού σχεδίου — Περιορισμός της πρακτικής αποτελεσματικότητας της οδηγίας»

Στην υπόθεση C-463/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Γερμανία) με απόφαση της 27ης Ιουλίου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Σεπτεμβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

L

κατά

M,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. L Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Impellizzeri, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Οκτωβρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο L, εκπροσωπούμενος από τον G. Rehmann, Rechtsanwalt,

— ο M, εκπροσωπούμενος από τον D. Weiblen, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την K. Petersen,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Γ. Καριψιάδη,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. Bulst και P. Oliver,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197, σ. 30, στο εξής: οδηγία).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς μεταξύ του L και του δήμου Μ, με αντικείμενο το κύρος πολεοδομικού σχεδίου που εκπόνησε ο δεύτερος, χωρίς να έχει πραγματοποιήσει εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεών του, όπως επιβάλλει η οδηγία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας, στόχος της είναι η υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων με σκοπό την προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας ότι, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, θα γίνεται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για ορισμένα σχέδια και προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας, που ορίζει το πεδίο εφαρμογής αυτής, προβλέπει τα εξής:

«1. Πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 4 έως 9, για σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2 έως 4, και τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλα τα σχέδια και προγράμματα:

α) τα οποία εκπονούνται για τη [...], χωροταξία ή χρήση του εδάφους και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων που απαριθμούνται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 175, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997 (ΕΕ L 73, σ. 5)],

[...]

3. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 σχέδια και προγράμματα που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο υποβάλλονται [υποχρεωτικά] σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων μόνον όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

4. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν εάν τα σχέδια και προγράμματα, πλην των αναφερόμενων στην παράγραφο 2, τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

5. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν κατά πόσον τα σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις ανωτέρω παραγράφους 3 και 4, ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον είτε εξετάζοντας χωριστά κάθε περίπτωση, είτε καθορίζοντας συγκεκριμένους τύπους σχεδίων και προγραμμάτων, είτε συνδυάζοντας τις δύο αυτές προσεγγίσεις. Προς τον σκοπό αυτό τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη σε κάθε περίπτωση, τα κατάλληλα κριτήρια που εκτίθενται στο παράρτημα ΙΙ προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα σχέδια και προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

[...]»

5 Το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας απαριθμεί τα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πιθανής σημασίας των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής.

Το γερμανικό δίκαιο

6 Ο κώδικας πολεοδομίας (Baugesetzbuch), ως είχε στις 23 Σεπτεμβρίου 2004 (*BGBl.* 2004 I, σ. 2414), όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο της 22ας Ιουλίου 2011 (*BGBl.* 2011 I, σ. 1509, στο εξής: BauGB), διέπει τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

7 Από το άρθρο 1, παράγραφος 6, σημείο 7, του BauGB προκύπτει ότι κατά την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων («Bauleitpläne») είναι σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της φύσεως και της διατηρήσεως του τοπίου.

8 Τα εν λόγω πολεοδομικά σχέδια, που μπορούν να προσλάβουν τη μορφή χρήσεως γης («Flächennutzungsplan») ή κατασκευαστικού σχεδίου εσωτερικής αναπτύξεως («Bebauungsplan»), εκπονούνται, συμπληρώνονται ή τροποποιούνται κατά τη «συνήθη διαδικασία» (άρθρα 2 επ. του BauGB), εκτός αν είναι δυνατή η προσφυγή στην απλοποιημένη διαδικασία (άρθρο 13 του BauGB) ή, στην περίπτωση κατασκευαστικών σχεδίων εσωτερικής αναπτύξεως, στη συνοπτική διαδικασία (άρθρο 13bis του BauGB).

9 Ο νόμος περί προσαρμογής της πολεοδομικής νομοθεσίας στο ευρωπαϊκό δίκαιο (Europarechtsanpassungsgesetz Bau), της 24ης Ιουνίου 2004 (*BGBl.* 2004 I, σ. 1359) μετέφερε στο γερμανικό δίκαιο την οδηγία. Ο νόμος αυτός ενέταξε την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη συνήθη διαδικασία εκπονήσεως πολεοδομικών σχεδίων.

10 Όσον αφορά την εν λόγω συνήθη διαδικασία, το άρθρο 2, παράγραφοι 3 και 4, του BauGB, προβλέπει τα εξής:

«(3) Κατά την εκπόνηση των πολεοδομικών σχεδίων, είναι σκόπιμη η αναζήτηση και η αξιολόγηση των συμφερόντων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσον αφορά τη στάθμιση [μεταξύ, ιδίως, των δημόσιων και των ιδιωτικών συμφερόντων].

(4) Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων πραγματοποιείται ως προς τα περιβαλλοντικά συμφέροντα που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 6, σημείο 7 [...]· συνίσταται στην αναζήτηση τυχόν σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και ακολούθως στην περιγραφή και την αξιολόγησή τους στην έκθεση για το περιβάλλον [...]».

11 Όσον αφορά την απλοποιημένη διαδικασία, το άρθρο 13, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του BauGB ορίζει ότι «[αυτή] διεξάγεται χωρίς εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 4 […]».

12 Όσον αφορά τη συνοπτική διαδικασία, στο άρθρο 13bis του BauGB διευκρινίζεται ότι:

«(1) Τα κατασκευαστικά σχέδια για την αποκατάσταση και την απόδοση των γαιών ή άλλα μέτρα εσωτερικής αναπτύξεως ["κατασκευαστικό σχέδιο εσωτερικής αναπτύξεως" ("Bebauungsplan der Innenentwicklung")] μπορούν να εκπονηθούν κατά τη συνοπτική διαδικασία. Το κατασκευαστικό σχέδιο μπορεί να εκπονηθεί κατ' εφαρμογήν συνοπτικής διαδικασίας μόνο εφόσον αφορά επιτρεπόμενη […] επιφάνεια ή δομήσιμη επιφάνεια εμβαδού

1. κάτω των 20 000 τ.μ. [...]

[...]

Αποκλείεται η εφαρμογή της συνοπτικής διαδικασίας αν από το κατασκευαστικό σχέδιο προκύπτει η νομιμότητα σχεδίων, ως προς τα οποία είναι υποχρεωτική η διενέργεια εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων δυνάμει του νόμου περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή της νομοθεσίας του Land. Η συνοπτική διαδικασία αποκλείεται επίσης όταν συντρέχουν λόγοι να θεωρηθεί ότι θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύει το άρθρο 1, παράγραφος 6, σημείο 7, υπό β'.

(2) Στο πλαίσιο της συνοπτικής διαδικασίας

1. οι διατάξεις σχετικά με την απλοποιημένη διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφοι 2 και 3, πρώτη περίοδος, τυγχάνουν εφαρμογής κατ' αναλογία·

[...]».

13 Το άρθρο 214 του BauGB, που εντάσσεται στο επιγραφόμενο «Διατήρηση των σχεδίων σε ισχύ» τμήμα, ορίζει τα εξής:

«(1) Η παράβαση διαδικαστικών διατάξεων του παρόντος κώδικα ασκεί επιρροή στο κύρος σχεδίου χρήσεως γης και των δημοτικών αποφάσεων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή του παρόντος κώδικα μόνον σε περίπτωση που:

1. Κατά παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 3, ουσιώδη ζητήματα των θιγόμενων από τον σχεδιασμό συμφερόντων, τα οποία γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ο δήμος, δεν έχουν ερευνηθεί ούτε αξιολογηθεί ορθώς, η εν λόγω πλημμέλεια είναι προφανής και επηρέασε την έκβαση της διαδικασίας·

[...]

(2bis) Όσον αφορά τα κατασκευαστικά σχέδια που έχουν εκπονηθεί κατά τη συνοπτική διαδικασία, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13bis, πέραν των προπαρατιθέμενων παραγράφων 1 και 2, εφαρμόζονται σωρευτικώς και οι ακόλουθες διατάξεις:

1. Η παράβαση των διαδικαστικών διατάξεων και των διατάξεων σχετικά με τη σχέση που υφίσταται μεταξύ του κατασκευαστικού σχεδίου και του σχεδίου χρήσεως γης δεν επηρεάζει το κύρος του κατασκευαστικού σχεδίου, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία η παράβαση οφείλεται σε εσφαλμένη αξιολόγηση της [ποιοτικής] προϋποθέσεως που προβλέπει το άρθρο 13bis, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Στις 14 Σεπτεμβρίου 2005 ο Μ αποφάσισε να εκπονήσει κατασκευαστικό σχέδιο κατ' εφαρμογή της συνήθους διαδικασίας του άρθρου 2, παράγραφος 4, της BauGB, όσον αφορά περιοχή 37 806 τ.μ., προκειμένου να προβεί σε σχεδιασμό εκκινώντας από το υφιστάμενο πολεοδομικό συγκρότημα και να το συμπληρώσει με νέες περιοχές κατοικίας στην περιφέρεια.

15 Στο πλαίσιο της δημόσιας έρευνας που ακολούθησε, ο L και άλλοι διατύπωσαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου, επικαλούμενοι ιδίως λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.

16 Στις 23 Απριλίου 2008 ο Μ ενέκρινε σχέδιο σχετικό με μικρότερη περιοχή. Αποφάσισε να εκπονήσει το αντίστοιχο κατασκευαστικό σχέδιο κατ' εφαρμογή της συνοπτικής διαδικασίας του άρθρου 13bis του BauGB.

17 Από την αιτιολογία της αποφάσεως του Μ προκύπτει ότι το εν λόγω σχέδιο δεν συνεπάγεται διαρκείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και ότι καταλαμβάνει συνολικώς χερσαία οικοδομήσιμη έκταση 11 800 τ.μ. περίπου, η οποία δεν υπερβαίνει το όριο που θέτει το άρθρο 13bis, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σημείο 1, του BauGB.

18 Στις 26 Απριλίου 2008 ο Μ έθεσε το κατασκευαστικό σχέδιο στη διάθεση του κοινού επί ένα μήνα, με τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων. Κατά το διάστημα αυτό, ο L και άλλοι επανέλαβαν τις ενστάσεις τους και ζήτησαν την κατάρτιση περιβαλλοντικής εκθέσεως δυνάμει της οδηγίας.

19 Στις 23 Ιουλίου 2008 ο Μ ενέκρινε, χωρίς να προβεί σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, το επίμαχο κατασκευαστικό σχέδιο ως «κατασκευαστικό σχέδιο εσωτερικής αναπτύξεως», υπό τη μορφή δημοτικής αποφάσεως.

20 Την 31η Ιουλίου 2009 ο L άσκησε αίτηση ακυρώσεως κατά του εν λόγω σχεδίου ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι ο δήμος δεν είχε λάβει υπόψη το γεγονός ότι αστικοποιούσε περιοχές εκτός του πολεοδομικού συγκροτήματος και συνεπώς δεν επρόκειτο περί σχεδίου «εσωτερικής αναπτύξεως» κατά την έννοια του άρθρου 13bis του BauGB. Αντιθέτως, ο Μ προέβαλε ότι ήταν νόμιμη η προσφυγή στη συνοπτική διαδικασία που προβλέπει το ως άνω άρθρο 13bis.

21 Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι το επίμαχο κατασκευαστικό σχέδιο δεν αποτελεί κατασκευαστικό σχέδιο «εσωτερικής αναπτύξεως» κατά την έννοια του άρθρου 13bis του BauGB και ότι δεν μπορούσε επομένως να εγκριθεί με τη συνοπτική διαδικασία, χωρίς εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, λόγω του ότι τμήμα της εκτάσεως που περιελήφθη στο σχέδιο υπερέβαινε την ήδη οικοδομημένη περιοχή.

22 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί, επομένως, ότι το περί ου ο λόγος σχέδιο εγκρίθηκε κατόπιν εσφαλμένης εκτιμήσεως του άρθρου 13bis, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του BauGB, δυνάμει του οποίου κατασκευαστικό σχέδιο για την αποκατάσταση και την απόδοση των γαιών και άλλα μέτρα εσωτερικής αναπτύξεως μπορεί να εκπονηθεί κατά τη συνοπτική διαδικασία. Η εκτίμηση αυτή, όμως, δεν ασκεί, καμία επιρροή στο κύρος του εν λόγω σχεδίου δυνάμει του άρθρου 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB.

23 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει, αφενός, ότι απαλλάσσοντας τα κατασκευαστικά σχέδια «εσωτερικής αναπτύξεως» από την πραγματοποίηση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την έννοια του άρθρου 13bis, παράγραφος 1, του BauGB, ο εθνικός νομοθέτης έκανε χρήση της ευχέρειας που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας και καθιέρωσε την εξαίρεση αυτή, ορίζοντας έναν ειδικό τύπο σχεδίου, λαμβάνοντας ταυτοχρόνως υπόψη τα συναφή κριτήρια του παραρτήματος ΙΙ της ίδιας οδηγίας. Αφετέρου, ο νομοθέτης προέβλεψε στο άρθρο 214,

παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB ότι παράβαση των διαδικαστικών διατάξεων οφειλόμενη στο γεγονός ότι ο δήμος εκτίμησε κατά εσφαλμένο τρόπο την ποιοτική προϋπόθεση δεν ασκεί επιρροή στο κύρος του οικείου σχεδίου.

24 Βάσει των εκτιμήσεων αυτών, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον ο εθνικός νομοθέτης, συνδυάζοντας τη συνοπτική διαδικασία του άρθρου 13bis του BauGB με τη διατήρηση σε ισχύ των σχεδίων του άρθρου 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του ίδιου κώδικα, υπερέβη τα όρια της διακριτικής ευχέρειας που του αναγνωρίζει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας.

25 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Υπερβαίνει κράτος μέλος τα κατά το άρθρο 3, παράγραφοι 4 και 5, της [οδηγίας] όρια της διακριτικής του ευχέρειας όταν, στο πλαίσιο της νομοθεσίας περί των κατασκευαστικών σχεδίων των δήμων, τα οποία καθορίζουν τη χρήση μικρών ζωνών σε τοπικό επίπεδο και χαράσσουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων, αλλά δεν εμπίπτουν στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της [οδηγίας], ορίζει, βάσει των συναφών κριτηρίων του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας, έναν ειδικό τύπο κατασκευαστικού σχεδίου χαρακτηριζόμενο τόσο από ένα ανώτατο όριο εμβαδού όσο και από μια ποιοτική προϋπόθεση, προβλέποντας, αφενός, ότι η εκπόνηση ενός τέτοιου σχεδίου δεν υπόκειται στις διαδικαστικές διατάξεις για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων οι οποίες ισχύουν κανονικά για τα κατασκευαστικά σχέδια και, αφετέρου, ότι τυχόν παράβαση των διαδικαστικών αυτών διατάξεων, λόγω εσφαλμένης εκτιμήσεως, εκ μέρους του δήμου, της ποιοτικής προϋποθέσεως, δεν επηρεάζει το κύρος του κατασκευαστικού αυτού σχεδίου ειδικού τύπου;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

26 Η Γερμανική Κυβέρνηση, χωρίς να προτείνει ρητώς ένσταση απαραδέκτου, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια του προδικαστικού ερωτήματος για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

27 Η εν λόγω κυβέρνηση υποστηρίζει στις παρατηρήσεις της, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς και ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές που διακρίνουν την έγκριση του επίμαχου κατασκευαστικού σχεδίου, η διάταξη αυτή κατά πάσα πιθανότητα δεν τυγχάνει εφαρμογής.

28 Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, για τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο έχει προσδιορίσει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, ισχύει το τεκμήριο ότι είναι λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (βλ., προσφάτως, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-45/09, Rosenbladt, Συλλογή 2010, σ. I-9391, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

29 Εν προκειμένω, το ερώτημα που τέθηκε αφορά το άρθρο 3, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας. Δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο αλλά αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο να αποφανθεί επί της ερμηνείας του εθνικού δικαίου (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2012, C-7/11, Caronna, σκέψη 54) και να

κρίνει σε ποιον βαθμό το άρθρο 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB ενδέχεται να μην τυγχάνει εφαρμογής στην υπόθεση της κύριας δίκης. Εξάλλου, ουδόλως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής ότι η εν λόγω εθνική διάταξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην εν λόγω υπόθεση.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

31 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικώς ότι θεμελιώδης σκοπός της οδηγίας, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 αυτής, είναι η υποβολή σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στο στάδιο της εκπονήσεως και προ της εγκρίσεώς τους, ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (αποφάσεις της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-295/10, Valčiukienė κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-8819, σκέψη 37, καθώς και της 28ης Φεβρουαρίου 2012, C-41/11, Inter-Environnement Wallonie και Terre wallonne, σκέψη 40).

32 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το επίμαχο κατασκευαστικό σχέδιο εμπίπτει στο άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας ή, ενδεχομένως, στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας. Δυνάμει των εν λόγω διατάξεων, τα κράτη μέλη καθορίζουν, όσον αφορά τα σχέδια που προβλέπονται σε αυτές, αν ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

33 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας, ο προσδιορισμός των σχεδίων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και απαιτούν, για τον λόγο αυτό, την πραγματοποίηση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον, δυνάμει της ίδιας οδηγίας, γίνεται είτε μέσω εξετάσεως ανά περίπτωση, είτε καθορίζοντας το είδος των σχεδίων, είτε συνδυάζοντας τις δύο προσεγγίσεις.

34 Όσον αφορά τα κατασκευαστικά σχέδια, ο Γερμανός νομοθέτης έχει προσδιορίσει τα σχέδια προβλέποντας ότι η εκπόνηση των σχεδίων αυτών υπόκειται καταρχήν σε εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, αλλά ο συγκεκριμένος ειδικός τύπος κατασκευαστικών σχεδίων εσωτερικής αναπτύξεως που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 13bis, παράγραφος 1, του BauGB απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή.

35 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το υποβληθέν ερώτημα συναρτάται, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, προς τη συνέπεια που θα μπορούσε να έχει για την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας τυχόν συνδυασμένη εφαρμογή δύο εθνικών διατάξεων όπως αυτές των άρθρων 13bis και 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB.

36 Ειδικότερα, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό εθνική διάταξη όπως η επίμαχη, κατά την οποία δεν ασκεί επιρροή στο κύρος του εν λόγω σχεδίου η μη τήρηση της ουσιαστικής προϋποθέσεως που επιβάλλει η διάταξη περί μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη σχετικά με την απαλλαγή κατασκευαστικού σχεδίου ειδικού τύπου από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον δυνάμει της εν λόγω οδηγίας.

37 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι διάταξη όπως αυτή του άρθρου 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB συνεπάγεται ότι όσα κατασκευαστικά σχέδια πρέπει να πραγματοποιηθούν δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας με την οποία μεταφέρθηκε το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας παραμένουν σε ισχύ, μολονότι εκπονήθηκαν χωρίς εκτίμηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον δυνάμει αυτής.

38 Τέτοιου είδους σύστημα καταλήγει να καθιστά άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, που επιβάλλει την πραγματοποίηση εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον για τα σχέδια που προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφοι 3 και 4, αυτής και ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

39 Ειδικότερα, καίτοι είναι δυνατό να νοηθεί ότι ειδικός τύπος σχεδίου που πληροί την ποιοτική προϋπόθεση του άρθρου 13bis, παράγραφος 1, του BauGB ενδέχεται καταρχήν να μην έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, στον βαθμό που με την προϋπόθεση αυτή μπορεί να διασφαλιστεί ότι τέτοιου είδους σχέδιο πληροί τα σχετικά κριτήρια που ορίζει το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, αυτής, ωστόσο, είναι προφανές ότι τέτοιου είδους προϋπόθεση καθίσταται άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, όταν εφαρμόζεται σε συνδυασμό με διάταξη όπως αυτή του άρθρου 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB.

40 Διατηρώντας σε ισχύ κατασκευαστικά σχέδια, τα οποία, υπό την έννοια της οδηγίας όπως αυτή μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο, ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, η εν λόγω διάταξη του BauGB καταλήγει σε τελική ανάλυση να επιτρέπει στους δήμους να εκπονούν τέτοιου είδους σχέδια χωρίς να πραγματοποιούν εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, εφόσον πληρούν την ποσοτική προϋπόθεση του άρθρου 13bis, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του BauGB και δεν προσκρούουν στους λόγους αποκλεισμού της τέταρτης και πέμπτης περιόδου του ίδιου άρθρου.

41 Υπό αυτές τις περιστάσεις, δεν υπάρχουν επαρκείς νομικές εγγυήσεις ότι ο δήμος θα συμμορφώνεται εν πάση περιπτώσει με τα σχετικά κριτήρια του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας, κριτήρια στην τήρηση των οποίων, όμως, απέβλεψε ο εθνικός νομοθέτης, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι εισήγαγε την έννοια της εσωτερικής αναπτύξεως στη ρύθμιση, αποβλέποντας στο να κάνει χρήση του περιθωρίου διακριτικής ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας.

42 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι εθνική διάταξη όπως αυτή του άρθρου 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του BauGB, που θεσπίστηκε σε εκτέλεση του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας, συνεπάγεται την απαλλαγή κατασκευαστικών σχεδίων από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον τα οποία θα έπρεπε να υποβληθούν σε τέτοιου είδους εκτίμηση, πράγμα που είναι αντίθετο προς τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία και πιο συγκεκριμένα το άρθρο 3, παράγραφοι 1, 4 και 5 αυτής.

43 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι στην περίπτωση κατά την οποία ένα «σχέδιο» ή ένα «πρόγραμμα» έπρεπε, προ της καταρτίσεώς του, να υποβληθεί σε εκτίμηση των επιπτώσεών του στο περιβάλλον σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας, τα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται προσφυγών με αίτημα την ακύρωση τέτοιου είδους σχεδίων υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα γενικά και ειδικά μέτρα προκειμένου να θεραπεύσουν την παράλειψη διενέργειας της εκτιμήσεως αυτής (βλ., κατ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσα απόφαση Inter-Environnement Wallonie και Terre wallonne, σκέψεις 44 έως 46).

44 Κατά συνέπεια, στην υπόθεση της κύριας δίκης, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται, στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του, να εφαρμόσει διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητά τους, αφήνοντας ανεφάρμοστη κάθε διάταξη του BauGB, ιδίως το άρθρο 214, παράγραφος 2bis, σημείο 1, του εν λόγω κώδικα, η οποία θα οδηγούσε το δικαστήριο να εκδώσει διάταξη αντίθετη προς την οδηγία (βλ., κατ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1978, 106/77, Simmenthal, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 24, και της 26ης Φεβρουαρίου 2013, C-617/10, Åkerberg Fransson, σκέψη 45).

45 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 4 αυτής έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη όπως η επίμαχη, κατά την οποία η παράβαση της ποιοτικής προϋποθέσεως που επιβάλλει η διάταξη με την οποία μεταφέρθηκε

η οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη, προκειμένου να απαλλάσσεται κατασκευαστικό σχέδιο ειδικού τύπου από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον δυνάμει της εν λόγω οδηγίας, δεν ασκεί επιρροή στο κύρος του εν λόγω σχεδίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 4, αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη όπως η επίμαχη, κατά την οποία η παράβαση της ποιοτικής προϋποθέσεως που επιβάλλει η διάταξη με την οποία μεταφέρθηκε η οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη, προκειμένου να απαλλάσσεται κατασκευαστικό σχέδιο ειδικού τύπου από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως εκτιμήσεως των επιπτώσεων στο περιβάλλον δυνάμει της εν λόγω οδηγίας, δεν ασκεί επιρροή στο κύρος του εν λόγω σχεδίου.

(υπογραφές)